

NOVICE ITR

Rešitve za države v razvoju niso v gensko spremenjenih rastlinah, temveč v trajnostnem kmetijstvu

Inštitut za trajnostni razvoj, prevod in priredba članka Herren/Eiteman, Ljubljana, 28.4.2010

ZDA so pomemben donator za države v razvoju, toda ker je na svetu danes več lačnih kot kdajkoli prej, so tudi na področju razvojne pomoči ZDA potrebne spremembe. Ameriški senat prav sedaj razmišlja o zakonu, ki bi prenovil način pomoči. Zakon o svetovni prehranski varnosti (*Global Food Security Act*) naj bi poenostavil postopek pomoči in se osredotočil na dolgoročni razvoj kmetijstva.

Vendar pa se v pripravo zakona, kot je v ZDA že v navadi, s svojimi interesi močno vmešavajo kmetijske multinacionalke, ki želijo vsiliti svoje tudi pri vprašanih globalne lakote. Na to sta 22. aprila s člankom opozorila Hans Herren, sopredsedujoči Mednarodne ocene kmetijskega znanja, znanosti in tehnologije za razvoj (*International Assessment of Agricultural Knowledge, Science and Technology for Development – IAASTD*) in predsednik inštituta *Millennium and BioVision*, in Marcia Ishii-Eiteman, vodilna avtorica poročila IAASTD, ki so ga finančno podprli Združeni narodi, ter višja raziskovalka in direktorica Programa trajnostnih prehranskih sistemov pri Pesticide Action Network.

Opozarjata, da v zakonu nekaj ni povsem tako, kot bi moralo biti, in da podrobnejši pregled pokaže, da je njegova sicer hvalevredna usmerjenost resno ogrožena zaradi novega določila, za katerega so lobirale največje ameriške semenarske in kemične korporacije.

Zakon namreč vključuje določilo, ki del sredstev za tujo pomoč namenja razvoju gensko spremenjenih (GS) rastlin. Toda omenjena ni nobena druga vrsta kmetijske tehnologije. Ne preseneča, da je za ta zakon najmočnejše lobiral Monsanto.

Avtorja nadalje pravita: Težava z določbo o GS pridelkih je naslednja: ne bo delovala! Nedavno poročilo Zveze zaskrbljenih znanstvenikov (*Union of Concerned Scientists*) je pokazalo, da gensko spremenjene rastline ne povečujejo pridelkov. USAID (Agencija za mednarodni razvoj ZDA) je v zadnjih dveh desetletjih porabila že milijone dolarjev davkoplačevalskega denarja za razvoj gensko spremenjenih rastlin, brez ene same zgodbe o uspehu, le z veliko poraznimi. Nedavno zelo hvaljeno partnerstvo med USAID in Monsantom za razvoj na virus odpornega sladkega krompirja v Keniji ni uspelo proizvesti ničesar koristnega za kmete. Po štirinajstih letih in šestih milijonih dolarjev, avtohtone sorte v poljskih poskusih močno prekašajo svoje gensko spremenjene sorodnike. Nek drug (desetletni) projekt USAID za razvoj GS jajčevca v Indiji je bil pred kratkim predmet vala ogorčenja – tako s strani znanstvenikov kot indijskih kmetov, tako da je indijska vlada uvedla moratorij na njegovo gojenje. Pridelovanje na žuželke odpornega GS bombaža in koruze kaže, da je tehnologija za kmete razočaranje in bo tako še naprej tudi na dolgi rok. Na žalost današnja obsedenost z GSO kaže vse znake ponavljanja prve nesrečne "zelene revolucije", ki je na milijone kmetov ujela na pesticidni tekoči trak in ki obenem uničuje delovanje ekosistemov, od katerih smo odvisni.

Avtorja opozarjata, da na srečo imamo alternative: izboljšane prakse kmetovanja, običajno žlahtnjenje in kmetijsko-okoljske metode zagotavljajo veliko boljše rezultate, in to brez tveganj in visokih vhodnih stroškov, ki spremljajo GS semena. Študija s konference Združenih narodov za trgovino in razvoj (*United Nations Conference on Trade and Development*) iz leta 2008 je ugotovila, da "lahko ekološko kmetijstvo bolj pripomore k prehranski varnosti v Afriki kot večina konvencionalnih sistemov pridelave, in je verjetno bolj trajnostno na dolgi rok." Celo glavni kmetijski znanstvenik iz Punjaba - "doma zelene revolucije", trdi, da bi morali indijski kmetje kmetovati ekološko.

Svetovna banka in agencije ZN so medtem dokončale najbolj celovito analizo kmetijstva na svetu doslej: Mednarodno oceno kmetijskega znanja, znanosti in tehnologij za razvoj (IAASTD). Ta štiriletna študija, ki jo je pripravilo več kot štiristo znanstvenikov in razvojnih strokovnjakov iz osemdesetih držav in ki jo je odobrilo 58 vlad, je ugotovila, da je zanašanje na industrijsko kmetijstvo, ki izrablja neobnovljive vire, tvegano in nevzdržno, še posebej v luči zaostrovanja podnebne, energetske in vodne krize. Ugotovila je,

da drage, hitre rešitve – vključno z GS rastlinami – ne rešujejo kompleksnih izzivov, s katerimi se soočajo kmetje, in pogosto še poslabšajo že tako slabe razmere. Namesto tega je IAASTD poudarila potrebo po vzpostavitvi večje odpornosti v naših prehranskih sistemih, s pomočjo večjih naložb v kmetijsko-okoljske znanosti, ekoloških načinov kmetovanja v malem obsegu in participativnih programov žlahtnjenja pod vodstvom kmetovalcev.

Uspeh ekološkega kmetijstva ne leži le v neposrednih rezultatih boljšega in bolj zanesljivega delovanja, ampak tudi v zmožnosti za soočenje z osnovnim vzrokom lakote: revščino. Avtorja pravita, da bi se Kongres ZDA lahko učil od tisočih kenijskih kmetov, ki so s pomočjo ekološke metode nadziranja plevelov, znane kot *"push-pull"*, pridelali dobre pridelke in s tem ustvarili višji dohodek. S sajenjem raznovrstnih sort trav v in okoli koruznih polj so ti kmetje zatrli škodljivce in plevel, zmanjšali vhodne stroške, podvojili ali potrojili svojo žetev koruze, povečali količino krme za živino, oskrbovali svoje družine in lokalne trge, odplačali dolgove in privarčevali denar za plačilo šole, zdravil in drugih potreb. Noben obseg izrezovanja/spajanja genov (ali lobiranja ali oglaševanja) s strani Monsanto ni naredil niti približno toliko za afriške družine.

Konec koncev, pravita avtorja, reševanje svetovne lakote in revščine zahteva več kot le osredotočanje na tehnologije pridelave. Danes je večji, bolj temeljni izziv v ponovni vzpostavitvi pravičnosti in demokratičnega nadzora nad našimi prehranskimi sistemi. To zahteva krepitev lokalnega prehranskega gospodarjenja, povečanje nadzora malih kmetov nad semeni in zemljo, in-najpomembnejše – razbitje monopolov podjetij v kmetijstvu in vzpostavitev pravičnejših regionalnih in globalnih trgovskih sporazumov.

Avtorja zaključujeta, da če Kongres misli resno glede reševanja problema svetovne lakote, bi se morali pri tem ravnati po celoviti znanosti in kmetih na terenu – in ne po lobistih Monsanto.